

Sisäisen tarkastuksen toimintaohje

~~Voimaan: 12.9.2023~~

Voimaan 10.2.2026

Hyväksytty aluehallituksen kokouksessa
9.2.2026 (§xx)

Sisällys

1. Toimintaohjeen tarkoitus ja lakiperusta	3
2. Sisäisen tarkastuksen tarkoitus ja tehtävät sekä eettiset toimintaperiaatteet	3
3. Sisäisen tarkastuksen asema, toiminta-alue, valtuudet ja yhteistyö	4
3.1 Asema, toiminta-alue ja toimivalta	4
3.2 Tietojen saanti ja käyttö	5
3.3 Ammatillinen vastuu ja yhteistyö hyvinvointialueella.....	5
4 Sisäisen tarkastuksen tehtävät, toteutus ja raportointi	5
4.1 Tehtävät.....	5
4.2 Toiminnan suunnittelu	6
4.3 Toiminnan toteutus ja raportointi	6
4.4 Laadunvarmistus ja kehittäminen	7

1. Toimintaohjeen tarkoitus ja lakiperusta

Hyvinvointialuelain 51 §:n mukaan aluehallituksen tulee järjestää hyvinvointialueen riippumaton sisäinen tarkastus. Toimintaohjeessa täsmennetään hallintosäännön sisäistä tarkastusta koskevia määräyksiä. ~~Lisäksi on voimassa mitä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa sekä muissa aluehallituksen tai aluevaltuuston hyväksymissä ohjeissa on määrätty.~~ **Lisäksi sisäisessä tarkastuksessa noudatetaan muita aluehallituksen ja aluevaltuuston vahvistamia sisäistä valvontaa koskevia ohjeita ja määräyksiä.**

Sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa määritetään Kanta-Hämeen hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen tarkoitus ja tehtävä, vastuu ja asema, toimivalta, toiminta-alue, tiedonsaantioikeus ~~sekä suunnittelun, toiminnan ja raportoinnin sekä laadunvarmistuksen menettelytavat~~ **sekä sisäisen tarkastuksen toimintaan liittyvät menettelytavat.** Sisäinen tarkastus arvioi vuosittain toimintaohjeen päivitystarpeet ja tarvittaessa esittää siihen tehtävät muutokset.

2. Sisäisen tarkastuksen tarkoitus ja tehtävät sekä eettiset toimintaperiaatteet

~~Sisäinen tarkastus on riippumaton aluehallituksen ja ylimmän johdon tukitoiminto.~~

Sisäisen tarkastuksen tarkoituksena on vahvistaa hyvinvointialueen kykyä luoda, turvata ja ylläpitää arvoa tarjoamalla ylimmälle johdolle riippumatonta, riskiperusteista ja objektiivista varmennusta, neuvonantoa, näkemystä ja ennakointia. Tarkoituksena on tukea tuloksellisuuden, vaatimustenmukaisen toiminnan, omaisuuden turvaamisen sekä johtamisessa ja päätöksenteossa käytettävän tiedon luotettavuutta.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa ja sen tehtävänä on arvioida, varmistaa ja tukea sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä, toiminnan lainmukaisuutta ja tuloksellisuutta sekä antaa suosituksia näiden osa-alueiden kehittämiseksi.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida ja tarkastaa, ovatko sisäisen valvonnan menettelyt toiminnan riskeihin nähden asianmukaiset ja riittävät siten, että ne varmistavat talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä johtamisen ja päätöksenteon edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta.

Hyvinvointialueen toimintavarmuutta voidaan edistää esimerkiksi tarkastamalla lakien, säännösten, ohjeiden ja sopimusten noudattamista. Lisäksi sisäinen tarkastus tukee hyvinvointialueen ennakkoivaa ja tuloksellista riskienhallintaa, väärinkäyttösmahdollisuuksien ennaltaehkäisyä ja havaitsemista sekä eettisen johtamiskulttuurin kehittymistä.

Sisäisen tarkastuksen asiantuntijatehtävät voivat olla sisäisen valvonnan kouluttamista, työryhmiin osallistumista tai neuvontaluonteisia konsultointipalveluita. Konsultointipalvelut eivät saa vaarantaa sisäisen tarkastuksen riippumattomuutta ja objektiivisuutta.

Sisäisen tarkastuksen vastuulla on myös ilmoittajansuojelulain mukaisen väärinkäytösten ilmoituskanavan käytön koordinointi ja ilmoitusten käsittelyyn osallistuminen.

Sisäisen tarkastuksen on oltava riippumaton tarkastettavista toiminnoista ja sen tulee olla työssään objektiivinen. Sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteissa huomioidaan sisäisen tarkastuksen ammattistandardit. Keskeiset toimintaperiaatteet ovat rehellisyys, objektiivisuus, pätevyys (ammattitaito), ammatillinen huolellisuus ja luottamuksellisuus. Lisäksi sisäinen tarkastus suorittaa tehtävänsä siten, että hyvinvointialueen arvot, strategia, säännöt ja ohjeet osaltaan ohjaavat sisäisen tarkastuksen työtä.

~~Toiminnassa huomioidaan hyvinvointialueen arvot. Sisäisen tarkastuksen keskeisiä toimintaperiaatteita on rehellisyys, objektiivisuus, luottamuksellisuus ja ammattitaito.~~

3. Sisäisen tarkastuksen asema, toiminta-alue, valtuudet ja yhteistyö

3.1 Asema, toiminta-alue ja toimivalta

Sisäinen tarkastus toimii **suoraan aluehallituksen ja** hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa ja on riippumaton tarkastettavista toiminnoista.

Sisäisen tarkastuksen toiminta-alueena on hyvinvointialueen toiminta hyvinvointialuelain 4 §:n 2 momentin mukaisessa laajuudessa. Lain mukaisesti hyvinvointialueen toiminta käsittää hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen hyvinvointialueiden yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

~~Sisäisen tarkastuksen kohteena voivat rajoituksetta olla hyvinvointialue sekä sen määräysvallassa olevat organisaatiot. Konserniohjeen mukaisesti tarvittaessa konsernijohto voi tarvittaessa käyttää valvonnassa apunaan määräämiään vastuuhenkilöitä sekä hyvinvointialueen sisäistä tarkastusta. Konsernijohto voi päättää myös erillisestä sisäisestä tarkastuksesta konserniyhteisössä hyvinvointialueen tytäryhteisöissä, jos normaalissa järjestyksessä tapahtuva valvonta katsotaan riittämättömäksi.~~

Sopimuksilla hankitut palvelut ja niiden tuottaminen kuuluvat sisäisen tarkastuksen toiminta-alueeseen siinä laajuudessa kuin sopimuksissa on määritetty. Sisäinen tarkastus ei kuitenkaan vastaa tarkastusoikeuden sisällyttämisestä sopimuksiin.

~~Sisäisen tarkastuksen kohteena voivat siten olla kaikki hyvinvointialueen toiminnot ja kaikki toimintayksiköt lukuun ottamatta aluevaltuustoa, aluehallitusta ja hyvinvointialuejohtajaa.~~ Mikäli sisäinen tarkastus kohdistuu aluevaltuutettuun, aluehallituksen jäseneseen tai hyvinvointialuejohtajaan, aluehallitus tekee enemmistöpäätöksellä ratkaisun tästä. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen viranhaltijat voivat aluehallituksen toimeksiannosta olla valmistelemassa tarkastuksen hankintaa ostopalveluna.

Sisäinen tarkastus ei osallistu päätöksentekoon tai täytäntöönpanoon eikä sisäinen tarkastus vastaa sisäisestä valvonnasta.

3.2 Tietojen saanti ja käyttö

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä käyttöönsä kaikki tiedot ja asiakirjat ja tietojärjestelmien käyttöoikeudet, joita se pitää tarpeellisenä tehtäviensä hoitamiseksi. Lisäksi sisäisellä tarkastuksella on oikeus päästä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen toimintojen käytössä oleviin tiloihin ja haastatella henkilöstöä sekä saada toimintayksiköiltä tehtäviensä hoitamisen kannalta tarpeellista apua **hyvinvointialueen työntekijöiltä**.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmien käyttöoikeus määritetään tarkastustarpeen mukaan. Käyttöoikeuden antaa rekisterinpitäjä erityisluvalla.

Sisäisen tarkastuksen on käytettävä työssään saamaansa tietoa harkiten ja noudatettava tietojen salassapidosta annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Tietoja ei saa käyttää henkilökohtaisen edun tavoittelemiseksi eikä tavalla, josta on haittaa hyvinvointialueelle.

3.3 Ammatillinen vastuu ja yhteistyö hyvinvointialueella

Sisäinen tarkastus toimii huolellisesti ja käyttää tehtävässään tarvittavia tietoja, taitoja ja kokemusta. Sisäisellä tarkastuksella on ammatillinen vastuu työstään.

Sisäinen tarkastus voi käyttää ulkopuolisia asiantuntijapalveluita täydentämään resurssivajetta tai puuttuvaa erityisosaamista. Sisäinen tarkastus vastaa ulkoa hankittujen tarkastuspalveluiden koordinoinnista ja laadun valvonnasta.

Sisäinen tarkastus tekee yhteistyötä ulkoisen tarkastuksen (tilintarkastus ja tarkastuspäällikkö) kanssa. Yhteistyöllä pyritään varmistamaan, että tarkastustoiminta on riittävän kattavaa ja välttämään päällekkäistä työtä. Yhteistyötä tehdään myös sisäisten varmennustoimintojen, kuten riskien **hallinnan hallinta**, oma **valvonnan valvonta**, varautumisen ja valmiuden **hallinta hallinnan**, tietoturvan ja tietosuojan kanssa. Sisäinen tarkastus voi tukeutua muiden varmennuspalveluja tuottavien osapuolten työhön.

4 Sisäisen tarkastuksen tehtävät, toteutus ja raportointi

4.1 Tehtävät

~~Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan, johtamis- ja hallintojärjestelmän sekä konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi.~~

~~Asiantuntijatehtävät voivat olla sisäisen valvonnan kouluttamista, työryhmiin osallistumista tai neuvontaluonteisia konsultointipalveluita. Konsultointipalvelut eivät saa vaarantaa sisäisen tarkastuksen riippumattomuutta ja objektiivisuutta.~~

~~Sisäinen tarkastus osallistuu ilmoittajansuojelulain mukaisen väärinkäytösten ilmoituskanavan valmisteluun ja ilmoitusten selvittämiseen.~~

4.2 1 Toiminnan suunnittelu

~~Sisäinen tarkastus laatii pidemmän aikavälin tarkastussuunnitelman toiminnan painopisteistä. Pidemmän aikavälin tarkastussuunnitelman ja vuosisuunnitelman hyväksyy aluehallitus.~~ Sisäinen tarkastus laatii sisäisen tarkastuksen pitkän aikavälin suunnitelman valtuustokausittain. Pitkän aikavälin suunnitelma toimii sisäisen tarkastuksen strategiana, jonka tavoitteena on tukea hyvinvointialueen strategian toimeenpanoa sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Pitkän aikavälin suunnitelmassa kuvataan sisäisen tarkastuksen visio, tavoitteet, mittarit ja keinot, joilla sisäinen tarkastus tukee hyvinvointialueen strategian toimeenpanoa sekä tarkastusten painopisteet.

Pitkän aikavälin suunnitelman sekä siihen tehtävät muutokset hyväksyy aluehallitus. Sisäinen tarkastus seuraa ja arvioi pitkän aikavälin suunnitelman sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista säännöllisesti osana toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Eteneminen käydään läpi säännöllisesti myös hyvinvointialuejohtajan kanssa. Pitkän aikavälin suunnitelman toteutumisesta raportoidaan aluehallitukselle vuosittain sisäisen tarkastuksen yhteenvedon yhteydessä.

~~Suunnitelma~~ Pitkän aikavälin suunnitelma tarkennetaan sisäisen tarkastuksen itsenäisesti valmistelemisessa vuosisuunnitelmissa, joiden mukaiset tehtävät ja tarvittavat muut sovitut tarkastus-, arviointi- ja asiantuntijatoimeksiantonsa sisäinen tarkastus toteuttaa ja raportoi. Vuosisuunnitelma perustuu sisäisen tarkastuksen riskienarviointiin. Suunnitelmassa huomioidaan myös hyvinvointialueen riskienarvioinnissa esille nousseet talouden ja toiminnan olennaiset riskit, toimintaympäristön muutokset sekä aluehallituksen, hyvinvointialuejohtajan ja muun ylimmän johdon näkemykset johtamista hyödyttävistä tarkastusaiheista.

Sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman hyväksyy aluehallitus. Vuosisuunnitelmassa esitettyjä sisäisen tarkastuksen työn kohdentumisen painopisteitä ~~Toiminnan painopistettä~~ tai tarkastusaiheita voidaan muuttaa kesken vuoden toimintaympäristössä tapahtuneiden olennaisten muutosten tai riskien uudelleen arvioinnin vuoksi. Näistä muutoksista päättää hyvinvointialuejohtaja viranhaltijapäätöksellä, johon aluehallituksella on otto-oikeus.

4.3 2 Toiminnan toteutus ja raportointi ja seuranta

~~Työssään sisäinen tarkastus huomioi sisäisen tarkastuksen ammattistandardit ja eettiset säännöt. Työ toteutetaan suunnitelmallisesti ja dokumentoidusti.~~

Sisäinen tarkastus luo toimintatavat sisäisen tarkastuksen systemaattiselle toteuttamiselle. Yksittäisen tarkastusaiheen tarkastusprosessi koostuu seuraavista vaiheista: suunnittelu, toteuttaminen, raportointi ja seuranta.

Tarkastuksessa hankitaan tarkastussuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi johtopäätöksiä tukeva olennainen, luotettava ja riittävä näyttö/evidenssi. Sisäisen tarkastuksen työ toteutetaan suunnitelmallisesti ja dokumentoidusti.

Sisäinen tarkastus raportoi kustakin tarkastuksesta keskeiset havainnot, johtopäätöksen sekä niiden perusteella annetut suositukset ja kehittämissuositukset. Sisäinen tarkastus antaa tarkastettavasta tai arvioitavasta kohteesta vastuussa oleville mahdollisuuden esittää näkemyksensä havainnoista ennen lopullisen raportin antamista, ellei ole perusteltua syytä menetellä toisin. Yksittäisten tarkastusten tulokset raportoidaan tarkastuskohteille ja niiden johdolle tarkastuskohteen vastuutahoille sekä hyvinvointialuejohtajalle.

Raportin havaintoihin ja suosituksiin tulee tarkastuskohteen johdon ja vastuullisten esittää toimenpidesuunnitelma toteutusaikatauluineen ja vastuuhenkilöineen. Sisäinen tarkastus seuraa toimenpidesuunnitelmien toteuttamista ja suositusten käsittelyä yleisseurannasta saatavien tietojen sekä seurantatarkastusten avulla. Seurannan tuloksista raportoidaan tarkastuskohteen johdolle ja vastuuhenkilöille sekä hyvinvointialuejohtajalle. Sisäinen tarkastus seuraa ja arvioi annettujen suositusten tilaa ja toteutumista säännöllisesti ja raportoi asiasta tarvittaessa hyvinvointialuejohtajalle.

Mikäli sisäinen tarkastus havaitsee merkittäviä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteita tai merkkejä väärinkäytöksestä, sisäisen tarkastuksen on raportoitava niistä viivytyksettä ensisijaisesti hyvinvointialuejohtajalle ja itsenäisen harkintansa mukaan aluehallituksen puheenjohtajistolle.

Sisäinen tarkastus esittelee aluehallitukselle vuosittain yhteenvedon tekemästään työstä sekä tarkastusten keskeisistä havainnoista. Hyvinvointialueen selonteko sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä toteutetaan vuosittain osana toimintakertomusraportointia, jota sisäinen tarkastus osaltaan valmistelee.

4.4 Laadunvarmistus ja kehittäminen

Sisäinen tarkastus arvioi ja kehittää toimintaansa jatkuvasti ja ylläpitää laadunvarmistusta, sekä jatkuvia laadunvarmistusmenettelyjä että säännöllisin väliajoin tehtäviä itsearviointeja. Sisäinen tarkastus voi myös hankkia ulkoisen laadunarvioinnin tukemaan kehittymistä. Sisäisen tarkastuksen päällikkö vastaa sisäisen tarkastuksen toiminnan lainmukaisuudesta, varmistaa sisäisen tarkastuksen sitoutumisen standardien noudattamiseen sekä vastaa laadunvarmistus- ja kehittämisohjelmasta. Menettelyihin sisältyvät jatkuvat laadunvarmistusmenettelyt sekä säännöllisin väliajoin tehtävät itsearviointit ja ulkoinen laadunarviointi.

[Sisäisen tarkastuksen johtaja/vastuuvirkahenkilö] vastaa toiminnan lainmukaisuudesta, varmistaa sisäisen tarkastuksen sitoutumisen standardien noudattamiseen sekä vastaa laadunvarmistus- ja kehittämisohjelmasta. Menettelyihin sisältyvät sekä jatkuvat laadunvarmistusmenettelyt että säännöllisin väliajoin tehtävät sisäiset ja ulkoiset arvioinnit sisäisen tarkastuksen laadusta.